

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КНЬИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издатель Любомиръ П. Ненадовићъ.

ТЕЧ. IV.

Овај листъ излази вторникомъ и петкомъ. Цена му е за три месеца 4 цванцака.

№ 41.

НАДПИСИ.

(Кораџорџу.)

Рука е твоя громомъ владала,
Среѣа те индѣ издала нѣ;
Ал' те е горка судба свладала,
На грозну жалость бѣдне Србѣе.

(Проти Ненадовићу.)

Нека ти мирно почиваю кости,
Вѣрвый прѣтелю народа среѣногъ;
Заслужный Србине, Богъ да те прости,
Ты си намъ достоянъ спомена вѣчногъ.

(Авраму Петровићу.)

Утруѣнъ старче почивай тихо,
За времење труде, покой ти вѣчанъ;
У гробъ твой нека недира нико,
Твой животъ беше многима среѣанъ.

(Луки Лазаревићу.)

Нека ти земля та лака буде,
Ты си е крвлю купио твоюмъ;
За дѣла славна и твое труде,
Србство т' дугуе хвалою своюмъ.

(Димитрию Давидовићу.)

Ни еданъ Србинъ край твога гроба,
Са ладнымъ срцемъ проѣи неѣ;
Са „Богъ да прости“ у свако доба,
На гробъ твой свакиѣ венце меѣ.

ПУТНИЧКА ПИСМА. *)

Генѣъ — Новембра 1847.

Време е мочарно и суморно. Киша са снегомъ не-
престано држи ме затворена у мојој соби. Проѣоше ле-
пи дани. Лето е веѣъ издануло, и лежи ладно на снопо-
вина жита, окупано есенъомъ кишомъ. И есенъ пружи-
ла е веѣе утруѣеномъ раднику последниѣ влать са кла-
са, последниѣ гроздь са чокота. Оно тихо езеро колеба

се зимскимъ ветромъ, нѣгове обале свукле су свою зе-
лену цвеѣемъ изшарану одежду, и завиле се у бео сиѣж-
ный покровъ. Птице оставиле су безлиствна дрва; пасти-
ри забацили су свое свирке, и склонили се у села да
презиме. Последниѣ увенутый листъ са високи платана
одкинуть ветромъ предае се својој судбини, предае се
да га ветаръ по својој вољи носи куда хоѣе. То жуто
лишѣе, што ветаръ тамо амо по снегу претура, то е по-
добіе човека. И ко одъ люди може, да при наступаню
зиме nebude невесео. Ко у єдномъ цвету, у єдној жутой
лиски, неможе видити свой животъ? — Нерадо се сада у
зимске хальине завиенъ, шетамъ по онымъ баштама, гди самъ
пре краткогъ времена само цвеѣе гледао, и гди сада ни-
шта нема: нерадо погледамъ на оне воѣке, коє самъ гле-
дао кадъ су были пуне плода, и коє сада безъ єдне лиске
вао суве стов. Све ми то казує да е єдина смръть нео-
граничена и да се одъ нѣ неможе утеѣи.

Я се врло каємъ што нисамъ оставіо Швайцерску
іоште за време зеленила и нѣне лепоте, што нисамъ оти-
шао пре него што самъ видіо како ове милине природе
изумиру; а найвише зато каємъ се што нисамъ отишао
пре, него што су се Швайцерци почели меѣу собомъ
туѣи. Неслога и у овой земљи, гди путникъ само среѣу
и блаженство налази, подигла е съ оружѣмъ брата на бра-
та, сусѣда на сусѣда. Овы дана отишли су и одавде вой-
ници да се туку противу тако названогъ Сондербунда.
Читаѣъ Генѣъ изпратіо іѣ е до пароброда, сродници на
обали плакали су, а воиници на пароброду певали су
Марселѣзъ, а музика одговарала е нѣовой песни. То-
нови су огласили нѣовъ одлазакъ. Прокламация коіомъ
су воиници на войску позвани врло е човечна; у нѣой
се измеѣъ осталогъ каже: „Солдати, вы сте позвани подъ
барякъ нашегъ саюзногъ и обштегъ отечества, но у бою
незабравите да су оно ваша браѣа и земляци, коє вы
хоѣете у нѣову дужность да доведете. — “ После крат-
когъ времена чуємо да е была бытка кодъ Фрибурга, и
было е много убіены и ранѣны са обе стране, но сутра-
данъ после те бытке Фрибургъ се предао (14. Нов. у не-
делю у 9½ сати.) саюзной войсцы, надъ коіомъ Дифуръ
комендира. Саюзна войска отишла е далъ на Цугъ, и го-
вори се да ће веѣи боева бити око Сент-готхарда.

Я ѣу тешко моѣа остати овде целе зиме. Швайцер-
ска, безъ нѣногъ зеленила, нема за мене прѣятности.
Генѣъ нити е велика варошь ни мало село. Чудо е да у

*) Бѣно дугачко писмо изостављено е.

целой Швейцерской нема сталногъ театра. Овде пред- ставля се по гди што у две у три неделъ, ал и то врло рђаво. Ёдино ми е сада задовољство и забава, осимъ читаня, да узмемъ подъ кирію коня, и да яшемъ по о- вимъ околинама.

Снегъ, магле, зима и самоћа, постали су ми већ несносни. Већ самъ почео размишлявати куда ћу ода- де. Пред-а-многъ су два пута отворена: Паризъ и Римъ, али оба та места, чине ми се одвећ далеко за ово зим- но доба године. Мыслимъ или ћу на лево или на десно. Вѣчно талианско пролеће непрестано ми у глави стои; и што выше снегъ овде пада, тымъ већма желимъ, да до- ђемъ у ону земљу гди лимунови и смокве роде; али пре него што бы у топле сардинске долине дошао, могао бы се у поштанскимъ саоницама на Мон-сни смрзнути, пре- ко кога брега мора се прећи. — Паризъ, — то найвеће звоно, што у свету на ларму звони — привлачи ме къ себи; и я држимъ, ко види Паризъ, па онда види Римъ, тай видіо е Римъ какавъ е бью за време Цезара, и Римъ у развалинама, какавъ е сада. Али, и одъ те желъ разта- вля ме еданъ снегомъ покривеный великій брегъ. Када бы крила имао, я бы радо висину брега Юри прелетіо, и спустио се у поштанска кола, на шампанскимъ до- линама.

Ветаръ страовито дува око мои прозора, и квари планове могъ путованя. Ватра се на огњишту почела већ гасити. Свеће су до дна догореле. Нагди се нико у читавой кући нечуе. Све живо почива. Поноћъ, еди- на поноћъ самномъ бди, и опоминъ ме да се предамъ по- кою. Лаку ноћъ пріятелю! и очекуй прво моє писмо изъ Рима или изъ Париза.

ПРЕСТОЛОНАСЛѢДНИКЪ.

(край.)

Странаць (смеюћи се.) Я самъ већ више незнамъ, да ли самъ я буданъ или санямъ. Мора быти, да ме до- иста држите, да самъ я некій принць, или —

Началн. Као што е речено, я много выше чувствуемъ у себи найдубль страхопочитаніе о утаиванно високогъ имена и стая вашегъ, кое сте высочайше благоволили наблюда- вати, него да бы я простодушне мысли мое о той точки наво- дити могао. Али и опеть найпокорнѣе молимъ, да изволи- те високогъ размышленя вашегъ удостоити, да ли не бы титула грофа едногъ може быти понайбольма іощъ за средину у извршенно высоке намере ваше служити могла. Имайте високу милость крозь кое време задржати се кодъ мене, и ставите се у надлежно положеніе. Иманъ моє, крвь и животъ мой, стое готови на услуги вашей.

Странаць (отмѣно ладно.) Одъ своіо ти понуда за- сада то едно примамъ, да овде преноћимъ, ерь се данъ и тако већ свршуе, а я самъ самъ нешто уморанъ. За све остало ћемо се сутра даль разговарати.

Началникъ. О, срећанъ ти самъ я человекъ! дакле е ваша высочайша воля, да васъ господиномъ грофомъ зо- вемъ?

Странаць. Зовите ме како оћете.

Началникъ. Неће ли быти найприличнѣе, грофъ изъ

Холштайна? Тымъ бы, чинимисе, найлюбопытльвиіи пы- тачи сви найбрже узадовољни были.

Странаць. Како оћете. Моя бы садъ найвећа же- ля была, да идемъ одпочинути.

Великомъ радощу обузеть одведе садъ благородникъ тако названогъ учителя у najlepшу собу, снабдъ га съ скупощномъ вечеромъ и собственомъ своіомъ рукомъ свѣтлећи допрати га до кровати.

Самъ пакъ затимъ поита у свою собу и одъ тешке радости као изванъ себе у вретень скакаше по нѣой. „О преблаженъ ти самъ я человекъ! — ускликне гласно: — Престононаслѣдникъ обитава подъ кровомъ моимъ, сѣно сунце земль осіява ме! — Како се чудновато то дого- ди! Да ми е извѣстіе са знаменитостима само за сать е- данъ доцнѣе дошло, то бы я са два грошића кралѣвскогъ сына одпустио, и вековечито бы остао овай, те овай и- стый, шта самъ и садъ. Збогъ тога ћу и мога внимател- ногъ и прильжногъ дописника тако да наградимъ, да ће башъ задовољанъ быти. Но за нѣга е, као творца среће мое, тричавъ еданъ новчаный поклонъ, заиста текъ ма- ленкость една. Не, онъ треба да добіе велико званіе, онъ треба у найманю руку совѣтникомъ да буде. То да учинимъ, то ће ми текъ играчка една быти; ерь, чимъ престолонаслѣдникъ на владу ступи, я самъ попечитель и носимъ звезду и ленту. О, ала ће то звечати, ала ће ми то доликovati! —

Брао узме креду, нашара на капуту велику звезду, стане предъ огледало, почне комплименте правити, себе превосходительствомъ називати и изъ свегъ грла викати: къ оружію!

У оной радости, вртоглавцы овой, нађе га и зора. Садъ се почне за сѣинось грофа свога бринуть. Шта- фете одмете и донесу изъ Липиске богато одело. Одна буду пегъ селянчића у служительско руво обучени, чо- банчићъ еданъ за лауфера узвышенъ, а невештый кочи- яшъ, како ће шесть коня терати, поученъ. Кадъ е са свымъ тимъ готовъ бью оде къ своєе грофу, кога заста- не, гди е већ устао. свой учительски капуть навукао и са путничкамъ штапићемъ своимъ за полазакъ спре- манъ бью.

Господинъ грофъ, моє ми душе, вы несмете већ ни- кудъ одавде. Сви ови люди чекаю на милостивѣйшу за- повесть вашу.

Тако е началникъ молю, преклиняо и навалывао, докъ се е напоследку учитель желъи нѣговой приклоніо, и до неколико се дана са свымъ величественно у златна кола посадіо. За честь я високу милость нѣгову и ча- сти су се давале и сви су, кои лепомъ свету принадле- же, на часть призывани бывали. Садъ фаєрверкъ, садъ игра, еднымъ словомъ, читава се поворка светкованя по- вукла, као да е доиета злато тога ради прибрано было.

Странаць е при свима тима пробытачностима, као и увекъ, тайнепуно узтезанъ наблюдавао. А ово е башъ изъ дана у данъ све више и више началника у високомъ мнѣнію нѣговомъ утврђавало, и ниє се уморіо, да отмѣ- ногъ госта свога кралѣвски подвори и почасті. Кудъ годъ е овай окомъ, онъ е скокомъ.

Али грофъ почне немилује трошити и почесто то на ово, то на оно око бадати тако, да е на последку началникъ касу свою доста слабу нашао, да бы свакой той скупой жельи доскочити могао.

Принуђенымъ се дакле нађе, да овде и онде новаца на заемъ поиште. Кодъ многи сусѣда, познать будући за честногъ човека, налазио е найбржу услужность; али се нашло и таковы, кои се нису съ благомъ своимъ текъ налако опростити могли, и кои га се дотле оставити нису хтели, докъ имъ нив тайну свою, наравно текъ на емство заклетве на уво пришаптао, да тай грофъ изъ Холштайна, кой кодъ нѣга обитава, и збогъ чѣгъ пристойногъ издрживаня онъ садъ заемъ тай и чини, нико другій нив, него самъ башъ престолонаслѣдникъ краљства.

Наравно садъ, као електрическимъ ударцемъ додирнути, одскоче заклопцы са своју новчаны каса; али е исто тако брзо и велика новостъ ова изъ уста у уста летѣла. Найвеће и найпроницателнѣе началникове молбе поради таеня ни су могле дѣйствовати, да се ова распална ватра угаси. Молбе су те едва тай успѣхъ имале, да ни су странца у очи краљевскимъ высочествомъ поздравили.

Шестый данъ бавленя свога у Аугустусбургу, башъ кадъ е грофъ изъ Холштайна съ домашнимъ своимъ весео и сасвимъ добре волѣ крозь прозоръ гледао и на маставъ ручакъ изгледао, дотрче наеданпутъ саксонски коняницы, оставляюћи облакъ одъ прашины за собомъ, и предъ кућу стану.

Официръ сѣвши доле и у собу уђе.

„Краль жели съ вама говорити, господо моя! Spremte se дакле на путь ерь васъ онъ часъ пре видити жели. Вама стои на волюи, али ѣте на коньма или на колима, а и я ѣу васъ съ мойма людма до Дрездна пратити.“

Истина грофъ изъ Холштайна изгуби мало бою са образа, аль напротивъ началнику юшъ радостнѣе ердце куцаше. Видишь, говораше себи самомъ, како ѣе краль садъ милостивѣйше да те прими! пази, како ѣе свепревѣтлѣйшій зато, што си наслѣдника круне тако сѣино подворію и угостію, съ места да те награди, и на прву те до престола столицу посади. Зато гордо седне са странцемъ у кола, и на кочіяша навали, да безъ одмора конѣ юри; и тако они у колима коняницы око нѣи са звечѣнимъ сабляма на коньма по роси и магли одезде у варошь.

Али е у Дрездну сасвимъ другіе стваръ стояла, него што е простодушный тай человекъ мыслію, гласъ о бавленю престолонаслѣдника кодъ нѣга већъ по свой земљи пукне, па напоследку и до ушію самогъ краля доспе. Чувши то упропасти се краль, и одма пошлѣ свога повѣреногъ едногъ човека, кой е престолонаслѣдника — кои се у то време у Бечу бавію — добро познавао, у Аугустусбургъ. Овай донесе извѣстіе, да се донста некій грофъ тамо налази, кой, рекао бы человекъ, валикъ на престолонаслѣдника изгледа, но ипакъ да онъ неверуе, да ѣе то башъ быти престолонаслѣдникъ самъ. На то су были драгонери одма послани, кои су ова два господина невредимо у Дрездну допратили.

Садъ се развѣ цела повѣсть. Таки на првомъ испыту странаць съ пристойномъ искреношћу рекне овако: Я нити самъ престолонаслѣдникъ, нити грофъ изъ Холштайна; я управо нисамъ ни — мушко, него женско лице, я самъ кѣи сиротогъ едногъ ткача изъ планине. Отаць ме мой тако строго држи, да самъ напоследку у себи заклучила, да срећу мою даль тражимъ. Да као девойка путуемъ было ми е сумнително; зато самъ навукла на себе мога отца свечане альине, и ноћу самъ кућу оставила а путь предузела. Кадъ самъ одъ новаца сасвимъ чиста остала, почела самъ просити. На то име, да самъ прогнанный учитель, добіяла самъ одъ неки сажалителни благородника, чиновника и свещеника понеку крайцару на троцакъ, съ чимъ самъ одъ места до места путь продужавала. Већъ самъ хтела, да се изъ омразе на тай лакомысленый несталный и скитаюћи се начинъ живота кући натрагъ вратимъ, и да у наручія отца мога опеть паднемъ; и донста самъ већъ у повратку и была, кадъ ме е несрећа на овогъ господина началника Гинтера намерила. Овай, иначе поштень человекъ, на чудне е мысли о мени дошао, т. е. да самъ я принць, и шта више — као што управо садъ текъ дознаемъ — да самъ престолонаслѣдникъ. Я самъ могла говорити шта самъ хтела, онъ е остао на томе, и не даде ми се одтуда никудъ крочити. Шта самъ могла чинити? Изгледъ, да се може за неко време господски почастити и поранити, быо е за протуву едну, коя е већъ загладила была, као што самъ я была, велико искушеніе. Я самъ искушенію томе подлегла, и зато самъ казни достойна. Ничимъ манѣ, я нити самъ никадъ потврѣивала, нити му и издалека повода давала мыслити, да самъ я принць, а много манѣ, престолонаслѣдникъ. Я се позивамъ на сведочбу самогъ господина началника. Међу вама до извѣстногъ объясненія точке ове никада дошло нив.“

Да све ово призна, быо е господинъ Гинтеръ толико поштень. Краль на то изрече пресуду: да протува (кою су одсада „господична принць“ звали) годину дана у кући за поправленъ злочинаца опредѣленной проведе, и да се благо съ нѣомъ поступи; Гинтеръ пакъ за казнь суете свое да се права лишава, поклоне оне, кое іой е учинію, одъ нѣ натрагъ искати.

ДОМАШНІЙ ТЕАТЕРЪ.

Колшія. Шта се юче представляло у циркусу?

Господинъ. Представляло се четири времена: врућина, ветаръ, прашина и велика киша. А особито киша тако е добро представляна да су сви што су гледали отишли кући мокри.

МРВИЦЕ

— На врѣу Романіе има една пећина, што се зове *Новакова пећина* или *Новакова стѣна*. Поредъ те пећине иде путь, и треба два сата докъ се узбрдо изађе. Приповеда се да айдукъ Новакъ у стара времена само простре свою кабаницу на той стѣни, према путу; па онда иде те айдукуе, па кадъ се врати а оно пуна кабаница новаца и други дарова; ербо путници а нарочито Турцы, кои су тымъ путемъ пролазили, и видли и познали Нова-

кову кабануцу, бацали су на кабануцу одъ свое вољѣ по нешто, ербо су мислили, да Новакъ гледа изъ шуме, ко ње шта дати. Сада, после толико година, постој тай обичай, да путници дариваю ту стѣну. Ко нема, или неће да бацы коју пару, а онъ упрти по едно дрво, и остави кодъ те пећине; тако да за неколико месецы нанесе се велика гомила дрва, које обично Турцы изъ мржињѣ запале. Турцы бацаю обично по еданъ каменъ. Турцы су до скоро држали за севапъ да пале шуму по Романіи, и тыме затру споменъ тога айдучкогъ гнѣзда.

— Едно дете ишло є путемъ и плакало, еданъ човекъ кои га сретне упита га: „шта ти є те плачешъ? дете му одговори да є изгубило 2 гроша, па за то плаче; томе човеку сажали се, и даде 2 гроша детету, само да неплаче, на то дете бризне јошъ већма плакати. „А што сада плачешъ?“ упита га онај: „зато, ербо да ни самъ изгубіо она два имао бы сада 4 гроша.“ Одговори дете.

— У Кинеской свакій плаћа свомъ лекару донде докле є здравъ, како се разболе, а онъ му престане плаћати докле годъ неоздрави, и тако доктори у кинеской изъ светъ срца едва чекаю да болестникъ устане, да имъ почне плата ићи.

ЗАЧИНИЦИ.

Немоле се Богу сви они што у цркву иду.

Што є коме црква ближе, тымъ ређе у цркву иде.

Мольци еду хальине, а брига душу и срце.

Младъ може умрети, а старъ мора умрети.

У кавезу учи се птица да пева.

Ко украде ора, тай ње украсти и вола.

Кадъ вина нестане у подруму, онда є доцканъ оправљати браву.

Ко овољико чини колико може, тай чини толико, колико царъ на престолу.

ДОМАЊЕ НОВОСТИ.

— 14. ок. м. у вече, после дугогъ болованя преставіо се у вѣчностъ обштепознатый г. Стеванъ П. Кинѣанинъ членъ совѣта и Войвода. Тѣло є њгово сутра данъ у недељу са свима могућимъ военимъ, грађанскимъ и црквенимъ церемоніама сарајно. Њгова свѣтлостъ присуствовао є погребу; г. Митрополитъ чинодѣйствовао є. При опелу говорио є г. Сава Архимандритъ сходно покойнику слово. Осимъ многобројногъ свѣта и чиновника у униформи, прешло є изъ Земуна много више и ниже војне госпоре, и присуствовали у овој вратњи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Корпусъ руски гренадирѣ не отишао изъ Польске у Волхвиноу као што се говорило, него обадве дивизије тога корпуса стое у средъ Польске на обалама Висле. Но то є истина, да најбоља руска војска, изъ сѣверны руски губерніи у Польску долази, и у Јулію месецу подигну ње се близу Варшаве неколико логора. Одъ како су се прекинули прего-

вори у Бечу, Русија се изъ све снаге спрема да продужи ратъ а неє ни мислити, да ње Русија дозволити да се ограничи на дрномъ мору, или што да попусти што се не-бы съ њњимъ достоинствомъ слагало, сада да попусти пошто є в. новы резервны корпуса подигла и у средъ организираня народнѣ войске. У западнимъ губерніама и у Польской има сада руске войске 540 хиљада; овај број неє ни мало претеранъ, кадъ се помисли на непрестано регрутиранѣ. Народнѣ войске спремно є до сада 200, кои нису одвећ добро оружани. При свему томъ што є у Польской тако све за ратъ спремно, нико ипакъ недржи, да ње быти рата измеђъ Русије и Аустрије, ербо Русија гледа ње да неумножава свое непријатељ.

— Народъ у Француской и Енглеской спреманъ є за све жертве, да се ратъ далъ са свимъ могућимъ средствама продужи. Правителства обадва, радо поджигу и придржаваю исто одушевленіе. И у Енглеской и у Француской чине се непрестане нове ратне припреме. Говори се да ње се наово устроити еданъ енглеско-францускій корпусъ одъ 60 хиљада момака, кои ње на руской граници почети ратовати.

— Изъ Варне јавляю, да ње се сардинска војска до 16. т. м. сва известя; и да ње саюзници одма после тронинадне почети јуришати на Севастополь.

— Примѣтило се да се изъ Евпаторіе турска војска креће, и по свой прилицы ићи ње да удари съ леђа на Севастополь, но пре тога морала бы јоштъ една битка на Алми быти.

— Изъ Симферополя до Києва свршенъ є и отворенъ телеграфъ, и по томе сада тымъ путемъ преко Беча и Берлина, за неколико сати можемо знати шта се у Криму догодило.

— У Цариграду у талијанскомъ театру представљана є: „обсада Силистріе.“ гди є и султанъ присуствовао. Колера у Цариграду и у францускомъ логору еднано трає. Шта више и у самомъ Сараю умрло є 5 жена и еданъ царевъ двогодишњи сынъ.

— Новый министеръ францускій грофъ Валуевскій, за кога се мислило да ње се свагда више за ратъ него за миръ заузимаѣ, показує сада са свимъ миролюбиве тежњѣ; и говори се да предложєня за миръ неће одбити.

— Еданъ магарскій марвений трговацъ заключио є и подписао контрактъ да до месеца Октомбра 50 хиљада свиня у Хамбургъ изда.

ЗАГОНЕТЪЕ.

Дужи иверъ одъ владе.

Закла вола бика, све село свика, а кадъ оће да слави, нема шта да стави.

Зими служи а лети зубе кези.

Мртво живо изъ шуме вуче.

На царевићу безъ узла кошуля.

Течай новаца: сребро 128¹/₂; дукати по 5 фор. 54 кр. ср. за банке.